

KRAVCHENKO L., CHERNYAVSKAYA O.

Poltava V. G. Korolenko national pedagogical University, Ukraine

FEATURES OF TRAINING MANAGERS FOR THE CULTURE INDUSTRY IN SECONDARY SPECIAL EDUCATION PLACES OF UKRAINE (K. XX - EARLY XXI CENTURIES)

The article defines the peculiarities of professional training of specialists in the management of sociocultural activity in secondary specialized educational institutions (schools of culture). Ukraine at the turn of the XX-XXI centuries. taking into account the leading processes of transfer and acquisition of experience - acculturation, socialization, identification - the specific character of formation of professional competence of future managers as managers of socio-cultural and artistic projects in the sphere of leisure is characterized.

The peculiarities of the process of preparation of future managers of socio-cultural activity give grounds to state that their consideration is extremely influential in determining the strategies and prospects of further development of the educational system for the organization of culture. According to these conceptual bases, the system of professional training of specialists in this specialty in secondary specialized educational institutions of Ukraine during the selected period should be considered from the standpoint of integration as a multilevel complex of internal and external relationships and interactions of the components of the holistic educational process and socio-cultural environment. creative, professional-performing, artistic-pedagogical, practical, leisure and management activities.

***Keywords:** school of culture; vocational training; processes of acquisition and transfer of cultural experience; manager of socio-cultural activities; project management*

Стаття надійшла до редакції 01.11.2019 р.

УДК796.421.011.3

DOI: <https://doi.org/10.33989/2075-146x.2019.24.194850>

ОЛЕНА ЛИСЕЦЬКА

ORCID ID 0000-0001-6439-0800

СОФІЯ РЕЗНІКОВА

Маріупольський державний університет

ДУАЛІЗМ ПОГЛЯДІВ НА БЕЗПЕКУ КРОСФІТУ ЯК СИСТЕМИ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ В КОНТЕКСТІ ФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ СТУДЕНТА

Кросфіт знаходиться сьогодні в полі зору теоретиків та практиків фізичного виховання через молодість цього різновиду тренування. У статті розглянуто підходи вчених до розуміння ефективності кросфіту як системи інтенсивної фізичної підготовки. Розгляд та узагальнення різновекторних підходів до розуміння ефективності даної системи тренувань та можливих негативних наслідків для фізичного стану її послідовників, чого не було зроблено раніше, допоможе більш глибоко зрозуміти природу кросфіту, його вплив на організм людини, можливості його застосування у роботі зі студентами.

Ключові слова: кросфіт; ефективність; безпека; тренування; фізична підготовка

Постановка проблеми. Фізичний розвиток сучасного студентства є важливою проблемою, осторонь якої не можуть залишатися заклади вищої освіти. Проте спортивне навантаження при неправильному плануванні та впровадженні може стати причиною травм та інших негативних наслідків. Тому поява нових тренувальних комплексів супроводжується низкою експериментальних досліджень, медичних перевірок. Серед нових напрямків спортивних тренувань сьогодні набуває популярності кросфіт, який характеризується комбінованим виконанням вправ з важкої атлетики, гімнастики, легкої атлетики, занять із власною вагою, плавання тощо. Саме інтенсивністю тренування та значними навантаженнями за короткий період часу спричинено дискусію щодо користі / шкоди кросфіту для здоров'я спортсменів серед тренерів-практиків, медиків, науковців у галузі фізичного виховання. Зважаючи на малу кількість експериментальних досліджень, маємо діаметрально протилежні погляди на зазначену систему фізичної підготовки у науковій та науково-популярній літературі.

Аналіз досліджень та публікацій. Здійснений нами аналіз наукової та науково-популярної літератури, присвяченої кросфіту як системі високоінтенсивної системи фізичних тренувань, показав, що проблемі впливу на організм спортсмена присвячено обмаль праць. Переважна більшість виявлених нами робіт, предметом яких

© О. Лисецька, С. Резнікова, 2019

виступає кросфіт, присвячені особливостям впровадження даної системи тренувань для підготовки професіоналів певної галузі (військових, поліцейських тощо) або як допоміжного інструменту при підготовці спортсменів інших видів спорту (карате, боротьба).

Невирішені частини загальної проблеми. Розгляд та узагальнення різновекторних підходів до розуміння ефективності даної системи тренувань та можливих негативних наслідків для фізичного стану її послідовників допоможе більш глибоко зрозуміти природу кросфіту, його вплив на організм людини та можливі засоби профілактики негативних наслідків тренування.

Метою нашого дослідження є виявити та описати ключові підходи до розуміння ефективності системи тренувань «кросфіт». **Предмет** – кросфіт як система фізичної підготовки в аспекті її впливу на організм людини. **Об'єкт** – наукові та науково-популярні дослідження, присвячені розгляду позитивних та негативних наслідків для організму людини тренувань за системою «кросфіт». **Методологічною основою** дослідження є використання аналітичного, системного, описового методів. Досягнення мети передбачає розв'язання таких **завдань**: виявити підходи вчених та практиків фізичного виховання до розуміння ефективності кросфіту як системи високоінтенсивної, багатофункціональної фізичної підготовки, охарактеризувати дослідницькі та науково-популярні праці, присвячені вивченню потенційної користі та можливих негативних наслідків для здоров'я спортсмена, окреслити можливі засоби зниження ризиків негативного впливу на фізичний стан особистості, що тренується відповідно до вимог системи «кросфіт».

Виклад основного матеріалу. Кросфіт – це «високоінтенсивна тренувальна система загальної та функціональної фізичної підготовленості, в основі якої лежить поєднання рухів, рухових дій, фізичних вправ з різних видів спорту та спортивних методик» (Степанова, 2018). Хоча перевага віддається вправам силової направленості, проте протягом одного тренування застосовуються комбінації фізичної активності з різних напрямків та видів спорту.

Дослідники двояко підходять до розуміння впливу кросфіт на організм та фізичну підготовку спортсменів: від позитивного до відверто негативного. Прихильники позитивного підходу говорять про покращення стану фізичної підготовки та психологічного стану спортсменів при використанні елементів під час тренувань. Варіативність вправ з різних видів спорту (силові, аеробні) дозволяє широко застосовувати кросфіт для урізноманітнення тренувань спортсменів з різним рівнем підготовки. Противники даного напрямку наводять приклади, коли через надмірну інтенсивність та прагнення виконати різноманітні вправи за короткий проміжок часу у спортсменів виникає небезпека отримання травм та розвитку такого захворювання, як рабдоміоліз (руйнування м'язових тканин).

Розглянемо спочатку аргументи прихильників кросфіту. Слід зазначити, в україно- та російськомовному науковому дискурсі їх переважна більшість.

У статті Ю. Єрмакової, Е. Осокіної та Ю. Тихомирова «Применение кроссфит-тренировок у студентов, занимающихся силовым троеборьем на начальном этапе подготовки» (Єрмакова, 2016) кросфіт розглядається як засіб урізноманітнення тренувань спортсменів даного напрямку. Підготовка юніорів з силового триборства направлена на швидке отримання результатів та нарощування маси м'язів, тож характеризується переважанням силових вправ при нівелюванні аеробного навантаження, необхідного для розвитку життєво важливих систем організму. Змінити ситуацію та урізноманітнити заняття може, на думку авторів, використання елементів кросфіт-тренувань, для яких характерне поєднання силової та кардіо складової, застосування елементів з різних напрямків атлетичної підготовки.

Автори наукової статті «Засоби кросфіту в системі секційних занять фізичним вихованням студентів закладів вищої освіти» І. Степанова, Т. Дутко та О. Жорова вважають кросфіт методикою організації спортивного навантаження студентської молоді, «сучасним та перспективним» напрямком удосконалення та урізноманітнення занять з фізичного виховання. Дослідники вбачають у даній системі тренувань інструмент для «підвищення рівня фізичної, технічної підготовленості і покращення стану здоров'я» (Степанова, 2018). У статті робиться висновок про позитивний вплив на фізичну підготовку, проте дослідити вплив на стан спортсменів за мету не ставилося.

Дослідники Н. Базилевич та О. Тонконог в науковій праці «Вплив занять кросфітом на формування мотивації студентів до регулярних занять фізичною культурою і спортом» (Базилевич, 2017) наводять результати експериментального дослідження впливу занять кросфітом на фізичну підготовленість студентської молоді, а також на її зацікавленість новим незвичним видом спорту. Це, в свою чергу, закріплює позитивну звичку до регулярної фізичної активності. Авторі вказують також на необхідність врахування індивідуальних особливостей студентів при плануванні та організації заняття.

У матеріалі О. Лози та Н. Єременко «Кросфіт в основі фізичного виховання студентів ВНЗ» (Лоза, 2017) дана система тренувань розглядається як «один з інноваційних видів рухової активності». А через її «унікальність та різноманіття» автори роблять висновок про доступність кожному студенту такого різновиду фізичного навантаження. Вправи взаємно замінюються, тож можна виключити важкі для виконання певною групою осіб та включити елементи, що відповідають рівню підготовленості молодих людей (зокрема, студентів).

М. Мурашева в матеріалі «Круговая тренировка (кроссфит) как инновационная форма проведения занятий по физической культуре в условиях вуза» розглядає кросфіт як нову, «привабливу та доступну для студентів ВНЗ» форму проведення занять з фізичного виховання та засіб урізноманітнення тренувань молоді. Дослідниця розглядає цей напрям фізичної підготовки виключно в позитивному аспекті, наводить результати замірювань, що доводять «безсумнівне покращення показників під час здачі контрольних нормативів» (Мурашева, 2016).

Надати наукове обґрунтування теорії та методології кросфіту на своєму сайті <http://inside.fit/> Людмила Кукуету – практикуюча спортсменка-кросфітер. Авторка в своєму блозі виявляє погляди американських науковців та тренерів-практиків на питання безпеки крос фіту (Кукуету Л., 2018). Серед основних причин, які можуть спровокувати отримання травм під час занять за системою «кросфіт», вона виділяє: швидкість виконання (інтенсивність), велику кількість повторів («заняття на фоні втоми»), індивідуальний погляд на кросфіт (як на

професійний спорт, а не вид рухової активності), недостатню підготовленість спортсмена, неправильний підхід до тренувань, недостатнє відновлення (Кукуету, 2019).

Висновок Л. Кукуету – така систем тренувань в цілому небезпечна для спортсмена, який правильно планує навантаження під наглядом тренера, поступово збільшує інтенсивність та силу тренувань, проводить розминку та володіє технікою виконання вправ. При ігноруванні правил, нетехнічному виконанні та необґрунтованому різкому збільшенню інтенсивності тренування травматизм може мати місце.

Загалом, дослідники погоджуються, що кросфіт та використання його елементів під час занять з інших видів спорту сприяє «комплексному розвитку фізичних і психічних якостей» та є «одним із шляхів оптимізації навчально-виховного процесу з фізичного виховання студентів» (Базилевич, 2017).

Дослідники, які дотримуються думки щодо негативного впливу на організм людини такої системи тренування, як кросфіт (Тимохіна, 2017; Робертсон, 2019), наводять наступні аргументи:

- ризик отримання травм,
- екстремальне навантаження (практикується з перших занять, тож непідготовлений організм може по-різному відреагувати),
- ризик виникнення рабдоміолузу – синдрому, при якому виникає ниркова недостатність на фоні руйнування клітин м'язової тканини,
- через порушення м'язової тканини серця (зокрема, міокарда) можуть виникати проблеми в роботі серцево-судинної системи,
- відсутність професійних кваліфікованих тренерів з кросфіт, адже дисципліна молода, поєднує різновекторні види навантаження (для яких є окремі спеціалісти),
- наявність технічно-складних вправ (наприклад, важкоатлетичний ривок), які не під силу непідготовленій людині в умовах вимоги до швидкості виконання,
- заняття групові, тож один тренер вимушений слідкувати за технікою виконання вправ багатьох спортсменів одночасно. Коли комусь знадобиться допомога, він може елементарно не встигнути вчасно підтримати.

Дискусії навколо піднятої в нашому дослідженні проблеми тривають донині в середовищі теоретиків, тренерів-практиків та спортсменів. З обох сторін при цьому висловлюється єдина думка – про необхідність застосування засобів попередження описаних негативних явищ, до яких потенційно може призводити кросфіт-тренування. На основі аналізу наукових та науково-популярних досліджень можемо виділити такі профілактичні аспекти:

- системний підхід – рівномірне застосування всіх сторін підготовки, приділення уваги розминці,
- поступальний розвиток – неквапливе, послідовне вивчення матеріалу та підвищення навантажень, дотримання правильної послідовності під час навантажень,
- варіативності та індивідуалізації – визначення можливості для взаємної заміни вправ, що не під силу конкретному спортсмену, індивідуальна розробка програмного матеріалу;
- циклічність, достатнє відновлення після навантажень,
- активність,
- мотивація спортсменів з позицій культури безпеки для організму, відпрацювання техніки виконання вправ, орієнтація на поступовий, а не миттєвий результат,
- ретельний вибір професійного тренера.

Висновки та перспективи дослідження.

Кросфіт знаходиться сьогодні в полі зору теоретиків та практиків фізичного виховання через молодість цього різновиду тренування. Українські тренери поступово застосовують методологічні напрацювання американських колег – засновників напрямку, а також формують культуру проведення занять. Прикладні дослідження впливу кросфіту як різновиду тренувань на здоров'я людини ще попереду. Актуальною залишається проблема «вступного тестування» (чи підходить взагалі конкретній особистості з її рівнем фізичної підготовки даний напрямок), а також методологічна складова (розробка обґрунтованої та підтверженої експериментальними дослідженнями система поступового нарощування фізичного навантаження). Отож застосування кросфіту в роботі зі студентською молоддю, при всіх його визнаних науковцями перевагах, потребує значної продуманості і уваги щодо можливих ризиків.

Список використаних джерел

- Базилевич, Н. О., & Токоног, О. С. (2017). Вплив занять кросфітом на формування мотивації студентів до регулярних занять фізичною культурою і спортом. *Молодий вчений*, 2 (42), С. 113-117. Взято з <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/2/27.pdf>.
- Ермакова, Ю. Н., Осокіна, Е. А., & Тихомиров, Ю. В. (2016). Применение кроссфит-тренировок у студентов, занимающихся силовым троеборьем на начальном этапе подготовки. *Современные проблемы науки и образования*, 3. Взято с <http://www.science-education.ru/ru/article/view?id=24617> (дата обращения: 16.09.2019).
- Кукуету, Л. CrossFit: опасность или эффективность, здоровье или вред. Причины травмоопасности и рекомендации по их устранению. Блог Inside.fit. Взято с <http://inside.fit/crossfit/teoriya-i-metodologiya/125-crossfit-opasnost-ili-effektivnost-zdorove-ili-vred-prichiny-travmoopasnosti-i-rekomendatsii-po-ikh-ustraneniyu> (дата обращения: 12.10.2019).

- Кукуету, Л. Кроссфит убьёт тебя, детка? Получен научный ответ на вопрос о травмоопасности CrossFit. Блог Inside.fit. Взято с <http://inside.fit/crossfit/teoriya-i-metodologiya/277-krossfit-ubjot-tebya-poluchen-nauchnyj-otvet-na-vopros-o-travmoopasnosti-crossfit> (дата обращения: 02.10.2019).
- Лоца, Т. О., Єременко, Н. О. (2017). Кросфит в основі фізичного виховання студентів ВНЗ. *Сучасні проблеми фізичного виховання і спорту різних груп населення: матеріали XVII Міжнародної науково-практичної конференції молодих учених* (Т. 1, С. 86-89). Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка. Взято з <http://repository.sspu.sumy.ua/handle/123456789/4067> (дата звернення: 16.10.2019).
- Мурашева, М. В. (2016). Круговая тренировка (кроссфит) как инновационная форма проведения занятий по физической культуре в условиях вуза. В кн. О. Н. Широков (Ред.), *Педагогический опыт: теория, методика, практика: материалы VI Междунар. науч.-практ. конф.* (С. 357-358). Чебоксары: ЦНС «Интерактив плюс». Взято с https://interactive-plus.ru/ru/article/17143/discussion_platform (дата обращения: 10.10.2019).
- Робертсон, Э. Маленькая грязная тайна КроссФита. Блог Workout. Взято с https://workout.su/articles/482-malenkaja-grjaznaja-tajna-krossfita?comments_page=2#page-a (дата обращения: 17.09.2019)
- Степанова, І., Дутко, Т., & Жорова, О. (2018). Засоби кросфіту в системі секційних занять фізичним вихованням студентів закладів вищої освіти. *Актуальні наукові дослідження в сучасному світі*, 4 (36), 6, 88-93. Взято с <http://eadnurt.diit.edu.ua/bitstream/123456789/10515/1/Dutko.pdf> (дата звернення: 16.06.2019).
- Тимохина, Н. В., & Калугина, Я. С. (2017). Кроссфит тренировки на занятиях по физической культуре со студентами 3-4 курсов, вред или польза. *Наука-2020*, 126-129. Взято с <https://cyberleninka.ru/article/v/krossfit-trenirovki-na-zanyatiyah-po-fizicheskoy-kulture-so-studentami-3-4-kurov-vred-ili-polza> (дата обращения: 16.09.2019).

References

- Bazylevych, N. O., & Tokonoh, O. S. (2017). Vplyv zaniat krosfitom na formuvannya motyvatsii studentiv do rehuliarnykh zaniat fizychnoiu kulturoiu i sportom [Influence of crossfit training on the formation of students' motivation for regular physical education and sports]. *Molodyi vchenyi [Young scientist]*, 2 (42), S. 113-117. Retrieved from <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/2/27.pdf> [in Ukrainian].
- Ermakova, Iu. N., Osokina, E. A., & Tikhomirov, Iu. V. (2016). Primenenie krossfit-trenirovok u studentov, zanimaiushchikhsia silovym troeborem na nachalnom etape podgotovki [Application of crossfit training for students engaged in power triathlon at the initial stage of preparation]. *Sovremennye problemy nauki i obrazovaniia [Modern problems of science and education]*, 3. Retrieved from <http://www.science-education.ru/ru/article/view?id=24617> [in Russian].
- Kukuetu, L. CrossFit: opasnost ili effektivnost, zdorove ili vred. Prichiny travmoopasnosti i rekomendatsii po ikh ustraneniui [CrossFit: Danger or efficiency, health or harm. Causes of injury and recommendations for their elimination]. *Blog Inside.fit*. Retrieved from <http://inside.fit/crossfit/teoriya-i-metodologiya/125-crossfit-opasnost-ili-effektivnost-zdorove-ili-vred-prichiny-travmoopasnosti-i-rekomendatsii-po-ikh-ustraneniui> [in Russian].
- Kukuetu, L. Krossfit ubet tebia, detka? Poluchen nauchnyi otvet na vopros o travmoopasnosti CrossFit [Crossfit will kill you, baby? A scientific answer to the question about CrossFit trauma was received]. *Blog Inside.fit*. Retrieved from <http://inside.fit/crossfit/teoriya-i-metodologiya/277-krossfit-ubjot-tebya-poluchen-nauchnyj-otvet-na-vopros-o-travmoopasnosti-crossfit> [in Russian].
- Loza, T. O., Yeremenko, N. O. (2017). Krosfit v osnovi fizychnoho vykhovannia studentiv VNZ [Crossfit at the heart of physical education of university students]. *Suchasni problemy fizychnoho vykhovannia i sportu riznykh hrup naseleunia: materialy XVII Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii molodykh uchenykh [Modern problems of physical education and sports of different population groups]* (Vol. 1, pp. 86-89). Sumy: SumDPU im. A. S. Makarenka. Retrieved from <http://repository.sspu.sumy.ua/handle/123456789/4067> [in Ukrainian].
- Murasheva, M. V. (2016). Krugovaia trenirovka (krossfit) kak innovatsionnaia forma provedeniia zaniatii po fizicheskoi kulture v usloviakh vuza [Circular training (crossfit) as an innovative form of physical education in high school]. In O. N. Shirokov (Ed.), *Pedagogicheskii opyt: teoriia, metodika, praktika [Pedagogical experience: theory, methodology, practice]: materialy VI Mezhdunar. nauch.-prakt. konf.* (pp. 357-358). Cheboksary: TcNS «Интерактив плюс». Retrieved from https://interactive-plus.ru/ru/article/17143/discussion_platform [in Russian].
- Robertson, E. Malenkaia griaznaia taina KrossFita [A little dirty mystery of CrossFit]. *Blog Workout*. Retrieved from https://workout.su/articles/482-malenkaja-grjaznaja-tajna-krossfita?comments_page=2#page-a [in Russian].
- Stepanova, I., Dutko, T., & Zhorova, O. (2018). Zasoby krosfitu v systemi sektsiinykh zaniat fizychnym vykhovanniam studentiv zakladiv vyshchoi osvity [Means of crossfit in the system of section classes of physical education of students of institutions of higher education]. *Aktualnye nauchnye issledovaniia v sovremennom mire [Current scientific research in the modern world]*, 4 (36), 6, 88-93. Retrieved from <http://eadnurt.diit.edu.ua/bitstream/123456789/10515/1/Dutko.pdf> [in Russian].

Timokhina, N. V., & Kalugina, Ia. S. (2017). Krossfit trenirovki na zaniatiyah po fizicheskoi kulture so studentami 3-4 kursov, vred ili polza [Crossfit training in physical education classes with 3-4 course students, harm or benefit]. *Nauka-2020 [Science 2020]*, 126-129. Retrieved from <https://cyberleninka.ru/article/v/krossfit-trenirovki-na-zanyatiyah-po-fizicheskoy-kulture-so-studentami-3-4-kursov-vred-ili-polza> [in Russian].

LISETSKAYA H., REZNIKOVA S.

Mariupol State University, Ukraine

THE DUALISM OF VIEWS ON THE SAFETY OF CROSSFIT AS A FITNESS SYSTEM IN THE CONTEXT OF A STUDENT'S PHYSICAL DEVELOPMENT

Crossfit is today in the field of view of the theorists and practitioners of physical education because of the youth of this kind of training. The article deals with the approaches of scientists to understanding the effectiveness of crossfit as a system of intensive physical training. Consideration and generalization of multi-vector approaches to understanding the effectiveness of this training system and the possible negative consequences for the physical condition of its followers, which has not been done before, will help to understand more deeply the nature of crossfit, its impact on the human body.

The article describes the research on the potential benefits and possible negative consequences for the health of athletes in the crossfit training system. The apologists of this training system speak of the comprehensive development of the athlete's body through the use of force and aerobic exercise; diversification of the training process due to variability of exercises; attractiveness to the masses due to its quick results and combinations of physical activity from different fields and sports.

Crossfit critics emphasize aspects such as: risk of injury; extreme load (force combined with speed); the risk of rhabdomyolysis and problems in the cardiovascular system; lack of professional crossfit trainers, as the discipline is young and diverse; the presence of technically complex exercises that can not be performed by an unprepared person; inability to follow the technique of performing many athletes at the same time by one trainer).

The article provides recommendations for reducing the risk of negative impact on the physical condition of the individual: systematicity, variability and individualization, cyclicity, etc.

Ukrainian trainers are gradually applying the methodological workings of their American founding colleagues, as well as forming a culture of conducting classes. Applied research on the effects of crossfit as a form of exercise on human health is still to come. The problem of «introductory testing» and the methodological component remain urgent.

Keywords: *crossfit; efficiency; safety; training; physical training*

Стаття надійшла до редакції 14.09.2019 р.

УДК 37.091.12.011.3-051:373.3]:316.647

DOI: <https://doi.org/10.33989/2075-146x.2019.24.194853>

ГАННА ЛЮЛЬКА

ORCID ID 0000-0001-8915-8426

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

КРИТЕРІЇ ТОЛЕРАНТНОСТІ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

У статті визначено критерії і показники толерантності сучасного вчителя початкових класів з урахуванням її процесуальних характеристик і динамічного характеру. Педагогічна толерантність розуміється як необхідна для реалізації особистісно-орієнтованого освітнього процесу, професійна здатність вчителя початкових класів встановлювати діалогічні відносини з суб'єктами освіти, які істотно відрізняються від нього сталими (стать, вік, темперамент) та змінними характеристиками особистості (соціальна ситуація, когнітивний розвиток, емоційний стан, фактори навчальних досягнень); доводиться необхідність її формування у майбутнього педагога.

Ключові слова: педагогічна толерантність; вчитель початкових класів; учень; критерії педагогічної толерантності; показники педагогічної толерантності; рівні педагогічної толерантності

Постановка проблеми. Перед Україною, яка входить в світовий освітній простір, постає нове соціальне замовлення із розвитку активної, творчої особистості, здатної адаптуватися до постійно і швидко змінюваного світу. Зміни вимог до особистості педагога, труднощі в сфері міжособистісних взаємодій вимагають пошуку нової стратегії освіти, що ґрунтується на гуманістичних принципах, переорієнтації освітнього процесу з позицій жорстко заданих соціумом норм навчання і виховання на сприйняття людини як найвищої цінності, на збереження і розвиток особистісного потенціалу.